

JAKUSNÉ Harnos Éva, PhD

∴ adjunktus, Nemzeti Közszolgálati Egyetem, Budapest, Magyarország

∴ jakusne.harnos.eva@uni-nke.hu

EURÓPA AZ EU POLITIKAI VEZETŐINEK BESZÉDEIBEN

Europe in Speeches by Political Leaders of the European Union

Evropa u govorima političkih lidera Evropske unije

Európa az Európai Unióval kapcsolatos politikai diskurzus egyik kulcsszava és kulcsfogalma. A kognitív nyelvészet és a pragmatika elméleti alapjait alkalmazva elemezhetőek az „Európa” szó használatakor létrejött metonímia, azaz névátvitel, névcseré esetei, és feltérképezhető, milyen sokféle értelemben jelenik meg a szó az EU vezető politikusainak beszédeiben. Ennek következménye egyrészt kommunikációs zavar, mivel a befogadók nehezen követik a fogalom hol szűkítő, hol bővítő értelmezési lehetőségeit. Másrészt a fogalom rétegei közötti váltások gyakori nézőpontváltásokat eredményeznek, amelyekből következtetni lehet a politikusok ideológiai meggyőződésére. A 2017-ben és 2018-ban keletkezett beszédekben megfigyelhető a metonímiának és a nézőpontváltásoknak a meggyőzés eszközeiként való gyakori kiaknázása, valószínűleg a kiélezett politikai küzdelem miatt. Jean-Claude Junckernek az Unió helyzetéről szóló 2018-as beszéde és Ursula von der Leyen 2019-es programbeszéde kevesebb metonimikus utalást tartalmaz. Egészében véve megállapítható, hogy az Európa-fogalomnak csupán az Európai Unióra való szűkítése jellemző.

Kulcsszavak: Európa-fogalom, metonímia, Európai Unió, politikai diskurzuselemzés, retorika, nézőpont, kognitív nyelvészet

BEVEZETÉS

Az Európai Unióban zajló ideológiai viták és politikai küzdelmek középpontjában a nyelvtudomány szemszögéből nézve bizonyos szavak, illetve kifejezések jelentéséről folyó viták állnak. Pontosabban: egyes fogalmak jelentését próbálják körülhatárolni, tisztázni az Európai Unió vezető politikusai és intézményei. A különféle érvelések visszatérő eleme az Európára való hivatkozás, azonban az egyszerű európai állampolgár úgy érzékeli, hogy a

politikusok időnként nem ugyanarról beszélnek. Ebből adódik két kutatási kérdés: 1. Milyen értelemben használják az „Európa” szót az Európai Unió vezető politikusai az utóbbi két évben? 2. Milyen következményekkel jár a politikai diskurzusban az eltérő jelentések keveredése akár ugyanabban a beszédben?

A problémát jól illusztrálja az alábbi idézet (a magyar nyelvű változat az alább következő és a további példákban a szerző fordítása):

“I have come to talk to you about Europe. “Again”, some might exclaim. People will just have to get used to it, because I will not stop talking about it. Because this is where our battle lies, our history, our identity, our horizon, what protects us and gives us a future.”

„Azért jöttem, hogy Európáról beszéljek. „Már megint”, kiálthatnak fel némelyek. Hozzá kell szokniuk, mert nem fogom abbahagyni. Mert ez a küzdelmünk, a történelmünk, az önazonosságunk, a látókörünk; ez az, ami megvéd és jövőt biztosít.”

Emmanuel Macron, 2017.

MÓDSZERTAN

A politikai diskurzuselemzés módszereivel, a kognitív nyelvészet, a pragmatika és a retorika eszközeivel vizsgáltam az „Európa” szó értelmét öt, jelentősnek tartott politikusi beszéd hivatalos angol nyelvű változatában. A nyelvi példák forrásai a következők voltak: 1. Jean-Claude Junckernek az Unió helyzetéről szóló beszéde (2017. szeptember 13.); 2. Emmanuel Macron beszéde a Sorbonne Egyetemen (2017. szeptember 26.); 3. Angela Merkel beszéde a Nagy Károly Díj Emmanuel Macronnak való átadásakor Aachenben, (2018. május 10.); 4. Jean-Claude Junckernek az Unió helyzetéről szóló beszéde (2018. szeptember 12.); és 5. Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnökjelöltjének beszéde az Európai Parlament plenáris ülésén (2019. július 16.).

Kommunikációs szempontból eltérő közlőknek azonos időszakban (2017–2019), azonos témára (Európa) vonatkozó üzeneteit vizsgáltam, összegyűjtve és rendszerezve a különféle Európa-fogalmakat. Az „Európa” szó értelmét az adott szövegekörnyezetben a nyelvészeti pragmatika eszközeivel állapítottam meg; főleg a szövegekben azonosítható előzmények alapján. Kvalitatív elemzést végeztem, amely Lasswell elmélete szerint a politikai szemantika kategóriájába sorolható, azaz egy szó jelentésváltozatainak elemzésével egy politikai fogalom összetettségét mutattam ki.

Az elemzés középpontjában a metonímia jelensége áll, amelynek leírása és magyarázata a retorika területéről származik, azonban a kognitív nyelvészet irányzatának elterjedésével az utóbbi évtizedekben új értelmezéseket

nyert (például: Johnson–Lakoff 1980; Gibbs–Steen 1999; Kövecses 2002; Kövecses–Benczes 2010; Stefanowitsch–Gries 2007; Handl–Schmid 2011). A metonímia kommunikációban betöltött szerepének vizsgálata és magyarázata az említett szakirodalomban szorosan kapcsolódik a metaforakutatáshoz, mivel a két jelenség nehezen elkülöníthető.

A metafora és a metonímia közös vonása, hogy mindkettő értelmezése két fogalmi tartomány, egy forrástartomány és egy céltartomány létrejöttén alapul, amelyek strukturált formában magukban foglalják a két összehasonlított dolog tulajdonságait. Johnson és Lakoff azonban hangsúlyozzák (1980: 36), hogy kognitív szempontból a metafora és a metonímia működése különböző: a metafora fő funkciója a megértés elősegítése azáltal, hogy egy többnyire elvont fogalmat egy másik, általában konkrét dolog vagy tapasztalat jellemzőinek felidézésével fejez ki. A metonímia ugyanakkor elsősorban referenciális, azaz utaló funkciójú: lehetővé teszi, hogy egy dolog megnevezését egy másikra vonatkoztatva használjuk. Például ilyen a *rész az egész helyett* típusú metonímia, amikor „Európa” valójában csak az Európai Uniót jelenti, nem a kontinens egészét; továbbá a *hely a szervezet helyett* típusú, amikor „Brüsszel” nem a városra vonatkozik, hanem az Európai Unió vezetésére utalva használjuk. A metafora és a metonímia abban mégis hasonlóak, hogy a közlésben előtérbe állítják a kifejezett fogalmak bizonyos tulajdonságait, és a háttérben, rejtve hagynak másokat. Működésük a kommunikációban egyaránt a közös háttértudástól és a begyakorlottságtól függ, és szociokulturális meghatározottságú: a beszélőközösségben kulturálisan öröklődhet, milyen jellegzetességeket tulajdonítanak egy-egy jelenségnek, és milyen dolgok összekapcsolását tartják elfogadhatónak. A nagyobb begyakorlottság és a kialakult társadalmi konvenciók esetében forrás- és céltartományokról beszélhetünk, míg az aktuális közlési helyzetben egyes kutatók szerint ideiglenesen létrejövő mentális terek működnek (SWEETSER–FAUCONNIER 1996), amelyek lehetnek csupán részben kidolgozottak.

Például, amikor Macron elnök a beszédében így fogalmaz:

(1) *“And Europe is not an island...*

„És Európa nem egy sziget...”

Valószínűleg a kontinensre, a földrajzi fogalomra utal. Az alábbi példa viszont az Európai Unióról szól:

(2) *“The route of rebuilding a sovereign, united and democratic Europe.”*

„Egy szuverén, egyesült és demokratikus Európa újjáépítésének útja.”

Emmanuel Macron, 2017.

A közvetett utalásnak ezt a fajtáját a klasszikus retorika olyan névcse-reként tartotta számon, amely két, szorosan összefüggő dolog között jön

létre (SZATHMÁRI 410–420). Ám az, hogy mit gondolunk szorosan összefüggőnek, nem csupán a nyelvi tudásunktól függ, hanem az úgynevezett világismeretunktől, vagy közös háttértudásunktól is. A nyelvészeti és pszichológiai kutatások bizonyítják, hogy mindezt mentális terekbe, kognitív keretekbe, illetve fogalmi tartományokba rendezetten tároljuk, amelyek gyakran látszólag távoli dolgok összefüggésbe hozását teszik lehetővé az adott közlési helyzetben létrejövő kommunikáció hatékonyságának érdekében. A metafora és a metonímia létrehozása és értelmezése ezek szerint egyéni tapasztalattól, szociokulturális háttértől, begyakorlottságtól, továbbá az aktuális közlési helyzetben fontosnak érzékelt tulajdonságoktól függ. Ez lehet a magyarázata annak is, hogy mostanáig nem készült átfogó tipológia a metonímia fajtáira vonatkozóan. A vizsgált beszédek közül Macron elnöké azért is különösen érdekes, mert új metonimikus jelentésekkel is felruházta az „Európa” szót, valamint könnyedén vált egyik metonimikus jelentésről a másikra. Ezek feltárása azért fontos, mert összefüggésbe hozható a pragmatikai értelemben vett nézőponttal.

AZ „EURÓPA” SZÓ METONIMIKUS JELENTÉSEI

Az elvont főnevek jelentése, beleértve referenciális jelentésüket, főként a kommunikációs helyzetekben való használatuktól függ. Ez különösen igaz a politika nyelvének elvont főneveire (DIECKMANN). Az elvont főnevek által kifejezett fogalmak jelentése állandóan formálódik a társadalmi diskurzusban, és addig alakítható, amíg az új vagy módosult jelentéskomponenst a társadalmi környezet részeként, a közös háttértudás alkotóelemeiként érzékeljük. A fent említett, a forrás- és a céltartományban szereplő két dolog közötti „érintkezést” vagy „közelséget” tehát valójában az emberi gondolkodás hozza létre, és a közlési helyzetekben tapasztalt ismétlődés erősíti meg. Az „Európa” szó a vizsgált beszédekben eltérő fogalmakat takar: az értelme a szónok mondanivalójának, céljainak megfelelően változik (1. táblázat).

Juncker 2017. szeptember 13-i, Macron 2017. szeptember 26-i és Merkel 2018. május 10-i beszédét elemezve szembevetnő, hogy mindhárom politikus többszörösen metonimikus értelemben használta az „Európa” szót. Röviden összefoglalva a szó jelentéseit: 1. az európai kontinens; 2. az EU alapító országai; 3. az eurozóna országai; 4. az Európai Unió; 5. gazdasági közösség; 6. az egységes piac; 7. a kontinens népessége; 8. az európai kultúra; 9. az EU vezetése; 10. az EU adminisztratív szervezete; 11. projekt, gondolat, misszió. Mindegyik beszédet jellemezte a gyors váltás egyik jelentésről a másikra, amely időnként az ambiguitásnak, vagyis a két-, illetve többértelműségnek a retorikában is gyakran elemzett jelenségéhez vezetett. Például:

(3) *“I have always fought for Europe. At times I have suffered for Europe. And even despaired for Europe.*

Through thick and thin, I have never lost my love of Europe.

But there is, as we know, never love without pain.

Love for Europe because Europe and the European Union have achieved something unique in this fraying world: peace within and peace outside Europe. Prosperity for many if not yet for all.”

„Mindig Európáért harcoltam. Időnként Európáért szenvedtem. Még kétségbe is estem Európáért.

Tűzön-vízen át soha nem múlt el Európa iránti rajongásom.

De, mint tudjuk, bánat nélkül nincs szerelem.

Szerelem, mert Európa és az Európai Unió egyedülálló dolgot értek el ebben a bizonytalan világban: békét Európában és Európán kívül. Jólétet sokaknak, ha még nem is mindenkinek.”

Jean-Claude Juncker, 2017.

A befogadónak nehéz követnie az „Európa” szó metonimikus jelentéseinek gyors váltakozását, mert a szó a szövegrészben mindig két- vagy többértelmű: vonatkozhat az Európai Unióra, az európai kontinensre, az európai népeiségre, esetleg csak az EU tagországainak népeiségre, vagy az európai kultúrára. Az utolsó előtti mondatban ráadásul egymás mellett szerepel Európa és az Európai Unió. A lehetséges értelmezések: 1. az Európai Unió tagállamainak népeisége és az Európai Unió intézménye; 2. az európai kontinens népeisége és az Európai Unió intézménye; 3. az Európai Unió tagállamainak népeisége és az Európai Unió vezetése. Hasonlóan kétértelmű az „Európában és Európán kívül”, amely lehet: 1. az Európai kontinensen és rajta kívül; vagy: 2. az Európai Unióban és rajta kívül, beleértve a kontinensen lévő, nem EU-tagország európai államokat, valamint más kontinenseket.

A fentiek nemcsak azt illusztrálják, hogyan csökkenti a politikai kommunikáció hatékonyságát a metonímia és az ebből fakadó többértelműség, hiszen az európai polgárok számára nehezíti az üzenetek megértését az Európa-fogalom sokrétűsége. A sokrétűség egyben a meggyőzés eszköze lehet, mert a sokféle jelentésből (pontosabban a közlési helyzetben lehetséges sokféle értelemből) a befogadók azt választhatják ki, ami a számukra ismerős és vonzó, miközben elsiklanak az eltérő megfjtések fölött. Az Európai Unió honlapján megtalálható annak a bizonyítéka, hogy megkezdődött az Európa-fogalom átfarmálása, és törekvés figyelhető meg az Európai Unióra vonatkozó metonimikus jelentésének kizárólagossá tételére: 2016-ban Brüsszelben létrejött az Európai Történelem Háza (House of European History), amelynek a kiállítása a honlapja szerint a XIX. századtól foglalkozik

népszerű tudományos formában az európai integráció történetével. A több nyelven letölthető múzeumi zsebkönyv Európán és európai történelmen az Európai Uniót és az Európai Unió történetét érti.

Juncker elnök 2018. évi, az Unió helyzetéről szóló beszéde, valamint Ursula von der Leyen Európai Bizottsági elnökjelöltnek az Európai Parlament plenáris üléséhez intézett programbeszéde az „Európa” szó metonimikus használatának tekintetében eltér a fent említettektől (2. táblázat). Az ideológiai küzdelmek felerősödésével és a bizonytalanság növekedésével együtt csökkent a metonimikus jelentések kiaknázása: például mindkét politikus kerüli a „projekt, misszió, gondolat” értelemben való használatot, azaz ilyen módon nem utal a távoli jövőre, vagy a célként kitűzött egyre szorosabb európai integrációra. Juncker beszédében megismétlődik néhány metonímia az előző évi beszédéből, azonban von der Leyen beszédében nem mutatható ki az „Európa” szó metonimikus jelentéseinek halmozása, sőt, ezek helyett inkább egyértelműsítő jelzős szerkezeteket használ. Például: the European way (az európaiság), the European path (az európai út), our European civilisation (európai civilizációnk), our European continent (európai kontinensünk), European democracy (európai demokrácia). Ennek magyarázata az lehet, hogy a kiélezett politikai helyzet miatt az elnökjelölt kerülte a két- vagy többértelmű, esetleg félremagyarázható kifejezéseket.

A METONÍMIA ÉS A NÉZŐPONT ÖSSZEFÜGGÉSEI

Az „Európa” megnevezés metonimikus használata a vizsgált beszédekben nem díszítőelem, hanem a meggyőzés eszközeként működik. Az érvek szervező- és építőelemeként összefügg azzal, hogy a szónok kinek a nézőpontjából látat bizonyos logikai összefüggéseket, és mit tekint közös háttér tudásnak. A közös háttértudás feltételezése közösségteremtő erő, amely lehetővé teszi, hogy a közlő elfoglalja a hallgatóság nézőpontját, illetve a saját nézőpontját a hallgatóságénak tüntesse fel. A metonimikus jelentések változása tehát más pragmatikai eszközökkel párosulva a nézőpont váltakozását eredményezi. A következő példa von der Leyen beszédéből származik:

(4) *“I believe Europe should have a stronger and more united voice in the world – and it needs to act fast. That is why we must have the courage to take foreign policy decisions by qualified majority. And to stand united behind them.”*

„Úgy hiszem, Európának erősebb és egységesebb hanggal kellene rendelkeznie a világban – és gyorsan kell cselekednie. Ezért elég bátornak kell lennünk ahhoz, hogy minősített többséggel hozzunk külpolitikai döntéseket. És egységesen kell mögöttük állnunk.”

Ursula von der Leyen, 2019.

Vajon melyik, az 1. és a 2. táblázatban felsorolt jelentést kell tulajdonítanunk az „Európa” szónak ebben a szövegrészben? Az első mondat leginkább az „európai unió népessége” értelmezést idézi fel a benne foglalt megszemélyesítés miatt (hangja van és cselekednie kell). Az európai állampolgár befogadóként valószínűleg ezt az értelmezési keretet viszi tovább a második mondatban is, pedig a „mi” abban már a szűkebb metonimikus jelentésre utalhat, vagyis az Európai Unió vezető testületeire. Az utolsó, hiányos mondat pedig egyaránt vonatkozhat az Európai Unió vezetőire vagy a tagállamok népességére.

Mindegyik vizsgált politikai beszédben, így az (5) példában is összefüggés mutatható ki az „Európa” szó metonimikus jelentéseinek váltakozása és a nézőpont változása között. Ez utóbbi magában hordozza a névmások kérdését, amely leegyszerűsítve: kire vonatkozik a „mi”? A névmásoknak a szövegkörnyezet és a közlési helyzet, azaz a kontextus függvényében változó jelentéséről a nyelvészeti pragmatikai kutatások kimutatták, hogy esetenként többértelműséghez vezetnek a közlési helyzetekben (KIEFER 38–54; VERSCHUEREN 18–22). Egy Merkel beszédéből vett szövegrész hasonló értelmezési problémát vet fel: kik az európaiak?

(5) *“In view of the enormous global challenges, we Europeans can only make our influence felt if we join forces. Only by working together will we acquire or maintain our ability to act – our sovereignty, as Emmanuel Macron would say. One of the exciting aspects of FrancoGerman discussion on sovereignty often involves the question of how much we need to protect this future Europe and how open we Europeans need to be. How do we find the right balance between these two things? This question affects all of our discussions, be they on trade, shaping the digital single market or drawing up a common foreign policy.”*

„Az óriási globális kihívások fényében mi, európaiak csak akkor érez-tethetjük a befolyásunkat, ha egyesítjük az erőinket. Csak közös munkával leszünk képesek cselekedni, vagy őrizhetjük meg a képességünket a cselekvésre – a szuverenitásra, ahogy Emmanuel Macron mondaná. A szuverenitásról folyó francia–német párbeszéd egyik izgalmas vonása, hogy magába foglalja a kérdést, mennyire kell védelmeznünk ezt a jövőbeli Európát, és mennyire kell nekünk, európaiaknak nyitottnak lennünk. Hogyan találjuk meg a helyes egyensúlyt e két dolog között? Ez a kérdés áthatja minden beszélgetésünket, legyen szó a kereskedelemről, az egységes digitális piac szabályozásáról, vagy a közös külpolitika kialakításáról.”

Angela Merkel, 2018.

A szövegrész első mondatában úgy tűnik, Merkel az Európai Unióban élő polgárok összességéről beszél. A szuverenitásról folyó francia–német

párbeszéd említését követően azonban a „mi” vonatkozhat az összes uniós polgárra, vagy csak franciákra és a németekre, tehát „az európaiak” leszűkülhet az Európai Unió két vezető államának népességére, de akár a két politikusra, Merkelre és Macronra is. Ezek szerint a politikus hol a saját szemszögéből beszél a hallgatósághoz, a néphez, hol azzal azonos nézőpontot foglal el; mintha a tárgyalóasztal mindkét oldalán ő ülne.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az Európai Unió vezető politikusainak beszédeiben a nyelvészet eszközeivel feltárható az Európa-fogalom sokrétűsége. A metonímia jelenségének a hétköznapi nyelvhasználatban megfigyelhető kognitív és pragmatikai sajátosságaival összhangban többféle dologra és jelenségre alkalmazzák az „Európa” szót. A lehetséges értelmezési tartományok közötti gyors váltások csökkenthetik a közlés hatékonyságát a politikai kommunikációban, ugyanakkor a létrejött nézőpontváltásokból eredő két- vagy többértelműség előnyös lehet a minél nagyobb célcsoportok eléréséhez. A nézőpontváltásokból emellett következtethetünk a politikusok ideológiai elkötelezettségére és célkitűzéseire is. Az „Európa” szó metonimikus alkalmazása a jelentésszűkülés tendenciáját mutatja, mivel az Unió vezető politikusai és hivatalos kommunikációja egyre inkább csak az „Európai Unió” értelemben használja, figyelmen kívül hagyva az „európai kontinens” jelentését, mintha kizárná Európából a kontinensen lévő, de nem EU-tag államokat. A „projekt, gondolat, misszió” értelemben használt „Európa” ezzel összefüggésben szintén kifejezi az Európai Egyesült Államok létrehozására törekvő elit attitűdjét, mely szerint Európa megteremtése az ő érdemük volna.

IRODALOMJEGYZÉK

- DIECKMANN, Walther 1969/2000. A politikai szavak tartalma. In: Szabó Márton—Kiss Balázs—Boda Zsolt: *Szövegváltozatok a politikára*. Budapest, Nemzeti Tankönyvkiadó, 28–52.
- EURÓPAI TÖRTÉNELEM HÁZA (HOUSE OF EUROPEAN HISTORY) <https://historia-europa.ep.eu/hu/kuldetes-es-jovokep> (2019. 08. 13.)
- GIBBS, R.W.—STEEN, G.J. szerk. 1999. *Metaphor in Cognitive Linguistics*. Amsterdam/Philadelphia, John Benjamins.
- HANDL, Sandra—SCHMID, Hans-Jörg szerk. 2011. *Windows to the Mind*. Berlin/New York, De Gruyter Mouton.
- KIEFER Ferenc 2000. *Jelentélmélet*. Budapest, Corvina.
- KÖVECSES Zoltán—BENCZES Réka 2010. *Kognitív nyelvészet*. Budapest, Akadémiai Kiadó.

- LAKOFF, George—JOHNSON, Mark 1980. *Metaphors We Live By*. Chicago and London, The University of Chicago Press
- STEFANOWITSCH, Anatol—GRIES, Stefan Th. szerk. 2007. *Corpus-Based Approaches to Metaphor and Metonymy*. Berlin/New York, Mouton de Gruyter.
- SWEETSER, Eve—FAUCONNIER, Giles 1996. Cognitive Links and Domains: Basic Aspects of Mental Space Theory. In: Fauconnier, Giles—Sweetser, Eve szerk.: *Spaces, Worlds and Grammar*. Chicago and London, The University of Chicago Press. 1–28.
- SZATHMÁRI István szerk. 2008. *Alakzatlexikon*. Budapest, Tinta Könyvkiadó.
- VERSCHUEREN, Jef 1999. *Understanding Pragmatics*. London/New York, Arnold.

Az elemzett politikai beszédek

- Jean-Claude Junckernek az Unió helyzetéről szóló beszéde, 2017. szeptember 13.
https://ec.europa.eu/commission/priorities/state-union-speeches/state-union-2017_en
 (2018. 04. 20.)
- Emmanuel Macron beszéde a Sorbonne Egyetemen, 2017. szeptember 26.
<http://international.blogs.ouest-france.fr/archive/2017/09/29/macron-sorbonne-verbatim-europe-18583.html> (2018.06.25.)
- Angela Merkel beszéde a Nagy Károly Díj Emmanuel Macronnak való átadásakor Aachenben, 2018. május 10.
https://www.bundeskanzlerin.de/Content/EN/Reden/2018/2018-05-10-merkel-karl-spreis_en.html (2018. 06. 25.)
- Jean-Claude Junckernek az Unió helyzetéről szóló beszéde, 2018. szeptember 12.
https://ec.europa.eu/commission/priorities/state-union-speeches/state-union-2018_en
 (2019. 05. 30.)
- Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnökjelöltjének beszéde az Európai Parlament plenáris ülésén, 2019. július 16.
https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_19_4230 (2019. 07. 18.)

TÁBLÁZATOK

1. táblázat. Az Európa szó metonimikus jelentései az elemzett beszédekben 2017-ben és 2018-ban

Az Európa szó referenciája/vonatkozása	Macron (2017)	Merkel (2018)	Juncker (2017)
földrajzi egység	Europe must be a place where all students can speak at least two European languages by 2024.	It was here that he brought together scholars from all across Europe.	Europe is and must remain the continent of solidarity where those fleeing persecution can find refuge.

<i>Az Európa szó referenciája/vonatkozása</i>	Macron (2017)	Merkel (2018)	Juncker (2017)
az Európai Unió alapító országai	Europe, which established a catch-up economic model after the war, must take the lead in this revolution through radical innovation.	The founding fathers created Europe in response to the terrible wars of the first half of the 20 th century.	
az euróövezet országai	we can create the heart of an integrated Europe (...) our challenge within the euro-zone is to work out how to make it an economic power which can compete with China and the United States		The Parliament of the euro area is this European Parliament.
az Európai Unió	Europe's 28 member states cannot operate like the original six-member bloc.	Europe is now the crucial project for our continent's future.	Together, we showed that Europe can deliver for its citizens when and where it matters.
gazdasági közösség	Only the eurozone with a strong and international currency can provide Europe with the framework of a major economic power.	Were it not for these common foundations, European political and economic integration would have been impossible.	Yes, Europe is open for business.
egységes piac	This is not what the common market, Europe's essence, is about.	Freedom of movement is the foundation of the single market.	Europe is more than just a single market.

<i>Az Európa szó referenciája/vonatkozása</i>	Macron (2017)	Merkel (2018)	Juncker (2017)
az európai kontinens népessége	A Europe that unites to protect, intervene and save lives is a Europe that has rediscovered the meaning of this fraternity that we placed at its heart.	...it was always prominent public figures, courageous women and men, who gave Europe a face.	Italy is saving Europe's honour in the Mediterranean.
az európai kultúra	The strongest cement that binds the European Union together will always be culture and knowledge. This Europe, where every European recognizes their destiny in the figures adorning a Greek temple or in Mona Lisa's smile...	The Europe of scholars, the Europe of science, predates the Treaties of Rome.	
az Európai Unió vezetői	Because Europe has obsessively talked about treaties, budgets, capabilities and mechanisms, rather than projects.	Instead, Europe must take its destiny in its own hands.	Europe would function better if we were to merge the Presidents of the European Council and the European Commission.
az Európai Unió adminisztratív szervezetei	The 28 of us need a simpler, more transparent, less bureaucratic Europe!		But Europe's institutions played their part in helping the wind change.
projekt, misszió, gondolat	Europe, too, is an idea. In its early stages the European project was a mission carried by a few individuals...	Europe is and will remain a peace project.	

2. táblázat. Az Európa szó metonimikus jelentései az elemzett beszédekben 2018-ban és 2019-ben

Az Európa szó referenciája/vonatkozása	Juncker (2018)	von der Leyen (2019)
földrajzi egység	I showed Europe to be an open continent. But not a naïve one.	I want Europe to become the first climate-neutral continent in the world by 2050.
az Európai Unió alapító országai		The founding fathers and mothers of Europe created something powerful out of the rubble and ashes of the world wars. Peace.
az Európai Unió	But because Europe is the guardian of peace. We should be thankful we live on a peaceful continent, made possible by the European Union.	Youth unemployment is at 14.2% in Europe, but ranges from 5% to 40% in some countries.
gazdasági közösség	Europe’s economy has now grown for 21 consecutive quarters.	I will propose a Sustainable Europe Investment Plan and turn parts of the European Investment Bank into a Climate Bank. This will unlock €1 trillion of investment over the next decade.
egységes piac	It is absurd that Europe pays for 80% of its energy import bill – worth 300 billion euro a year – in US dollar when only roughly 2% of our energy imports come from the United States.	When the tech giants are making huge profits in Europe, this is fine because we are an open market and we like competition.
az európai kontinens népessége	Living up to Europe’s rallying cry – never again war – is our eternal duty, our perpetual responsibility	More than 200 million people went to the polls. This Europe has influence.

Az Európa szó referenciája/vonatkozása	Juncker (2018)	von der Leyen (2019)
az Európai Unió vezetői	In Washington, I spoke in Europe's name.	
az Európai Unió adminisztratív szervezetei	If Europe were to unite all the political, economic and military might of its nations, its role in the world could be strengthened.	

Europe in Speeches by Political Leaders of the European Union

Europe is one of the key words and key concepts in the political discourse about the European Union. Applying the theoretical foundations of cognitive linguistics and pragmatics, it is possible to analyze the metonymy of the word 'Europe', its name transfer or name change, as well as to explore the various meanings of the word in the speeches of the leading politicians of European Union. The consequence is on the one hand a communication disorder, as it is difficult for the recipients to follow the possibilities of interpretations of the concept which is sometimes narrowing and sometimes expanding. On the other hand, different interpretations among the layers of the concept result in frequent shifts in the points of view from which we can draw the conclusion about the ideological beliefs of the politicians. In the speeches delivered in 2017 and 2018, the frequent use of metonymy and change of perspective as a means of persuasion were probably due to the fierce political struggle. Jean-Claude Juncker's 2018 speech on the situation of the Union and Ursula von der Leyen's 2019 program speech contained less metonymic references. On the whole, it is clear that narrowing the concept of Europe to the European Union is very typical.

Keywords: concept of Europe, metonymy, European Union, political discourse analysis, rhetoric, viewpoint, cognitive linguistics

Evropa u govorima političkih lidera Evropske unije

Evropa je jedna od ključnih reči i ključnih pojmova u političkom diskursu o Evropskoj uniji. Primenom teorijskih osnova kognitivne lingvistike i pragmatike

moгуće je analizirati metonimije koje se stvaraju tokom upotrebe reči „Evropa“, odnosno slučajeve zamene imena ili promenu imena i mnogostruko različita značenja reči Evropa u govorima vodećih političara Evropske unije. Posledica toga je s jedne strane nesporazum u komunikaciji, budući da je primaocima teško da prate ponekad sužene, a ponekad proširene mogućnosti u interpretaciji samog pojma. S druge strane, promenama u različitim slojevima pojma rezultiraju čestim promenama u gledištima na osnovu kojih mogu da se izvedu ideološka uverenje političara. U govorima održanim 2017. i 2018. godine primetna je česta upotreba metonimije i promena gledišta kao sredstva ubeđivanja, verovatno kao rezultat izoštrene političke borbe. Govor Žana Kloda Jinkera tokom 2018. godine o položaju Unije i programski govor Ursule fon der Lajen tokom 2019. godine sadrže manje metonimijskih referenci. Sve u svemu možemo da zaključimo da je sužavanje koncepta Evrope samo na Evropsku uniju vrlo karakteristično.

Кljučne reči: koncept Evrope, metonimija, Evropska unija, analiza političkog diskursa, retorika, gledište, kognitivna lingvistika

Beérkezés időpontja: 2019. 08. 19.

Elfogadás időpontja: 2019. 10. 15.